

Сумський державний університет (Україна)
Вільнюський університет (Литва)
Метропольний Університет Праги (Чехія)
Норвезький університет науки і техніки (Норвегія)
Ліванський міжнародний університет (Ліван)

Сумський
державний
університет

Norwegian University of
Science and Technology

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 22–24 листопада 2021 року)

Сумський державний університет

УДК 336.71(477)
П78

Редакційна колегія:

Лариса ГРИЦЕНКО, д.е.н., професорка,
(головний редактор);

Ігор РЕКУНЕНКО, д.е.н., професор;

Інна ТЮТЮНИК, д.е.н., доцентка;

Олена ПАХНЕНКО, к.е.н., доцентка;

Людмила РЯБУШКА, к.е.н., доцентка.

Рекомендовано вченою радою

Сумського державного університету

(протокол № 6 від 16 грудня 2021 року)

П78 Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 22–24 листопада 2021 року) / Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту Сумського державного університету. – Суми: Сумський державний університет, 2021. – 182 с.

Збірник містить тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи» (м. Суми, 2021 р.).

Розрахований на фахівців фінансової та банківської систем, керівників і спеціалістів підприємств усіх форм власності, науковців і студентів закладів вищої освіти.

УДК 336.71(477)

© ННІ БіЕМ СумДУ, 2021

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ	6
<i>ANNA KURSOVA, SVITLANA TARASENKO, YURIY PETRUSHENKO.</i> CURRENT STATUS OF STATE FINANCIAL CONTROL OF UKRAINE AND WAYS OF ITS IMPROVEMENT.....	6
<i>КУБАХ Т.Г.</i> УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ: ОСНОВНІ ЧИННИКИ ВПЛИВУ.....	9
<i>ЖУРАВКА О.С., БОСАК І.Л.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОСНОВНИХ МОДЕЛЕЙ ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я У СВІТІ.....	12
<i>КУБАХ Т.Г., ШЕНКАРЕНКО В.О.</i> ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	15
<i>LIUDMYLA RIABUSHKA, SVITLANA ZOLOTOVA.</i> MODERN PRACTICES OF PARTISIPATORY BUDGETS DIGITALIZATION.....	20
<i>МАКАРЕНКО М.І.</i> ГЛОБАЛЬНЕ ІНФЛЯЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ПОСТКРИЗОВОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ.....	24
<i>КУБАХ Т.Г., ЄФІМЕНКО А.Ю.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ.....	28
<i>ДИХА М.В., ОРЛОВ В.В., ДЗЮБА В.В.</i> ДИСБАЛАНСИ У ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА МАКРОПОКАЗНИКИ КРАЇНИ.....	31
<i>ЖУРАВКА О.С., САЙКО А.А.</i> ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА АГРОСТРАХУВАННЯ: ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	36
<i>ЗАХАРКІН О.О., ЧУХНО Р.Ю., ІНШИНА Н.О.</i> СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ ТА ЇЇ ЗМІСТОВНЕ НАПОВНЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРАКТИЦІ.....	39
СЕКЦІЯ 2. КОРПОРАТИВНІ ФІНАНСИ: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ	43
<i>LARYSA HRYTSENKO, LILIA DERKACH.</i> THE POSIBILITY OF EBIT AND EBITDA USE IN UKRAINIAN PRACTICE OF DETERMINING THE COMPANY EFFICIENCY.....	43
<i>ЗАХАРКІН О.О., ДАРЧЕНКО К.А., ВАСИЛЕНКО А.В.</i> СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЙОГО РОЛЬ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСАХ.....	47
<i>ДЯТЛЕНКО С.В., БУРДЕНКО І.М.</i> ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВВЕДЕННЯ СИСТЕМИ ЗАОХОЧЕННЯ.....	51
<i>ЗАХАРКІНА Л. С., ДАРЧЕНКО К. А.</i> УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ: ПОРІВНЯННЯ СИСТЕМ КРІ ТА ОКР.....	54

<i>МИРОШНИЧЕНКО О.В., КАТОРСЬКА І.В.</i> АУТСОРСИНГ ПІДПРИЄМСТВ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	56
СЕКЦІЯ 3. БАНКІВСЬКА СИСТЕМА: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПОГЛЯД У МАЙБУТНЄ.....	60
<i>КУБАХ Т. Г., ШАЛДА А. А.</i> ОЦІНКА КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ.....	60
<i>Д'ЯКОНОВА І.І., СІНЯГОВСЬКИЙ Ю.В.</i> БАНКІВСЬКІ КРИЗИ В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА НАСЛІДКИ.....	64
<i>ПАХНЕНКО О.М., ШАЛДА А.А.</i> PROXIMITY MARKETING В ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ.....	68
<i>АКОП'ЯН Д.Е.</i> ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА БАНКІВСЬКИЙ БІЗНЕС... ..	71
<i>ПІГУЛЬ Н. Г., ІВАНЧУК К. В.</i> АНАЛІЗ КАПІТАЛУ БАНКІВ УКРАЇНИ..	75
<i>ЛОР А. К.</i> АНАЛІЗ ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ БАНКІВ УКРАЇНИ ТА ФАКТОРІВ, ЩО ДЕТЕРМІНУВАЛИ ЙОГО РІВЕНЬ.....	79
<i>МИНЕНКО С.В., ШТЕФАН А.В.</i> СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В УКРАЇНІ.....	82
<i>YULIA HUMENNA, INNA TIUTIUNYK, VIKTORIYA MOSKALENKO.</i> PROBLEMS AND PROSPECTS OF BANKING SECTOR DEVELOPMENT IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF DIGITIZATION.....	86
<i>ЛИТВИНЕНКО Д.Е., КРИКЛІЙ О. А.</i> РОЛЬ АУТСОРСИНГУ В ЗНИЖЕННІ ОПЕРАЦІЙНИХ РИЗИКІВ ЕЛЕКТРОННОГО БАНКІНГУ..	90
<i>ПАВЛЕНКО Л.Д., КОЖУШКО І.О.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ НА ОСНОВІ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ РИЗИК-ФАКТОРІВ.....	94
<i>КРУХМАЛЬ О.В., ПОВОЗНЮК Ю. М.</i> ФРОД-МОНІТОРИНГ ЯК НАПРЯМОК УДОСКОНАЛЕННЯ КРЕДИТНОГО МОНІТОРИНГУ В БАНКУ.....	98
<i>КУБАХ Т. Г., КОЛОМІЄЦЬ П. Ю.</i> ДЖЕРЕЛА ВАЛЮТНИХ РИЗИКІВ В УКРАЇНІ ТА НАПРЯМКИ ЇХ НІВЕЛЮВАННЯ.....	101
<i>МОРДАНЬ Є.Ю., ДІДЕНКО К.В.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОБАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ПРОТИДІЇ ВІДМИВАННЮ ДОХОДІВ/ ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ.....	106
<i>ДЕХТЯР Н.А., МИНЕНКО С.В., КОЛЯДА В.О.</i> ФІНАНСОВА ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ.....	110
<i>SVITLANA CHORNA.</i> ENSURING FINANCIAL SECURITY OF THE BANKING SECTOR OF UKRAINE.....	114
СЕКЦІЯ 4. ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ТА ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ЗМІН	117
<i>НОВИКОВА Д.А., СЕРПЕНІНОВА Ю.С.</i> ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОЇ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ ЯК ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	117

<i>КАСПЕРОВИЧ Ю.В.</i> РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	121
<i>ЛЮТА О.В., ЧЕРНЯВСЬКА А. О.</i> УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ: ЙОГО СУТНІСТЬ, ЗМІСТ ТА ЗНАЧЕННЯ В ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	125
<i>МІРОШНИЧЕНКО О.В., СЕРГІЄНКО Ю. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	130
<i>КРАВЧЕНКО О.В.</i> СТРАТЕГІЧНИЙ ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВАХ: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	134
<i>ЛИСЕНКО Д. В., КОТЕНКО Н. В.</i> ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З КРИПТОВАЛЮТОЮ В УКРАЇНІ...	138
<i>БУРДЕНКО І.М., КОРОЛЬ А.С.</i> ВПЛИВ ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ БІХЕВІОРИСТИКИ НА ОРГАНІЗАЦІЮ РОБОТИ БУХГАЛТЕРА.....	143
СЕКЦІЯ 5. СУЧАСНІ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІЙ СИСТЕМІ.....	146
<i>КОБУШКО І. М., ГРИЦЕНКО К. Г., ГРИЦЕНКО А. К.</i> ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКУ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ДОХОДІВ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ НА ОСНОВІ НЕЧІТКОЇ ЛОГІКИ.....	146
<i>NATALIYA PINUL, YEVHENII PINUL.</i> ECONOMIC SECURITY OF THE STATE IN TERMS OF DIGITALIZATION.....	151
<i>ЛСОНОВ С.В., КОЙБІЧУК В.В., КОЧЕРЕЖЧЕНКО Р.Д.</i> РЕГУЛЯТОРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ ТА КІБЕРЗАХИСТУ: ПЕРЕДОВІ ДОСВІДИ.....	154
<i>СЕМЕНОГ А. Ю.</i> ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СУТНОСТІ ЦИФРОВИХ ФІНАНСІВ.....	158
<i>МУСІЯН Є. А., РЯБУШКА Л. Б.</i> СУЧАСНІ НАПРЯМКИ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ.....	162
СЕКЦІЯ 6. «ЗЕЛЕНІ ФІНАНСИ» В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	166
<i>ПАХНЕНКО О.М., РИБАЛЬЧЕНКО В.В.</i> ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГІЧНОСТІ КРИПТОВАЛЮТ.....	166
<i>МИНЕНКО С.В., ШУБЕНКО М.В.</i> СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНИХ ОБЛІГАЦІЙ В УКРАЇНІ.....	170
<i>ЛІТВІНЕНКО А. В.</i> РОЗВИТОК «ЗЕЛЕНИХ» ФІНАНСІВ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ.....	173
<i>ГРИЦЕНКО Л.Л., ТВЕРЕЗОВСЬКА О.І., ПАНАІТ М.А.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ «ЗЕЛЕНИХ» ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ.....	176
<i>ЧУМАК О.В., ГРИЦЕНКО Л.Л.</i> ЗАСТОСУВАННЯ «ЗЕЛЕНОВОГО» ФІНАНСУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	179

MODERN PRACTICES OF PARTISIPATORY BUDGETS DIGITALIZATION

*Liudmyla Riabushka, PhD, As. Prof.,
Zolotova Svitlana, Senior Lecturer,
Sumy State University, Sumy*

Public trust in the Government and local governments is the most important principle implemented in the process of transparency, digitalization of the results-oriented budget. The use of digitalization tools strengthens the general public information literacy and makes it possible to assess the effectiveness of the government in the projects implementation. The experts of the Open Budget Survey emphasize the inclusive role of public participation (through digitalization tools) in the process of medium-term budget planning in order to increase the transparency and openness of the public finance system in Ukraine. It should be noted that the best practices for the introduction of digital instruments of participatory budgets around the world were published on the official website of the European Parliament in the study "Prospects for e-democracy in Europe" (2018). Thus, among the effective factors of the digital public participation, the authors of the study testify about: the direct influence of the participatory budget on the political decisions of the authorities in the process of direct electronic voting; the interaction of the distance and active participation in the development of strategies and priorities of budget policy; the clear nature of granting the information; the review of indicators of budget programs effectiveness according to various target segments of the population; visualization of decisions and the feedback from the authorities.

The first participatory budget was formed in 1985 in Porto Alegre, Brazil. According to experts, such countries as Afghanistan, India, Indonesia, Botswana, Guatemala, Kazakhstan, Kenya, Mexico, Morocco, Thailand, and Chile are the most active in the application of participation (2021; Лавров & Ястребова, 2018; 2021).

In Ukraine, since 2015, the process of digital participation of citizens in the formation of the public budget is in an active stage. The Public Project platform is easy to use for participatory budget formation, which allows:

- to determine budget expenditures on the main strategies of residents' priorities development;
- to have feedback from local authorities;
- to demonstrate transparency of the process at all stages;
- to have a single window where budget projects documents are collected and their dynamics is determined;
- to report on the use of funds;
- to visualize the presentations.

The platform has an interactive map with links to the sites of cities and united territorial communities. Over the last 3 years, more than 90 cities and communities have created their participatory budgets on this platform – 5 million of the users of the system; 1.1. million voters were recorded; more than UAH 1 billion was spent on the implementation of projects (2021). Education, sports, municipal utilities, and landscaping are the most interesting areas for the formation of a participatory budget. According to the independent public organization "Center for Joint Action" during 2019-2020, educational programs were of interest to residents of Kyiv, Lutsk, Lviv, Rivne, Kherson, Khmelnytsky and Chernivtsi. For Kramatorsk and Chernihiv, the spheres of municipal services were more interesting. Sport is the most important in Uzhgorod, Kropyvnytskyi, Ternopil, Mykolayiv, Severodonetsk, Odessa. Landscaping projects were presented in the participatory budgets of Vinnytsia, Dnipro, Zaporizhia, Poltava (2021, Шокало).

Since 2018 Ukraine has been assessing the transparency of participatory budgets on the basis of the methodology of the USAID DOBRE program and “U-LEAD” with Europe and public partnership “For Transparent Local Budgets”. According to the results of the assessment, 106 united territorial communities and

18 regions had the budget transparency index of 21.3% in 2018 and 39% in 2019. The components of the index of local budgets transparency are: openness of local information, transparency of decision-making, application of innovative practices.

At the state level, the citizens of Ukraine can also submit their priority development projects to a single Internet platform "All-Ukrainian Public Budget". Through electronic voting, citizens have the right to control the spending of budget funds for the cities of regional importance, which is funded by the State Fund for Regional Development. Since 2018 and up to the present moment, the platform has been used by 92 cities and 4.7 million citizens. In general, the amount of financing from the Fund for the period 2012-2019 increased to UAH 5.5 billion; by 2021 it increased to UAH 9.4 billion, in 2022 - UAH 10.1 billion, in 2023 – UAH 11.4 billion. Thus, summarizing the above, we emphasize the importance of participatory budgeting on a digital basis, which will contribute to the general openness and transparency of both the general system of public finances and the budget system of Ukraine in particular.

References

1. Бюджет участі – найефективніший інструмент е – демократії. URL:<https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2565588-budzet-ucasti-najefektivnisij-instrument-edemokratii.html>.

2. Громадський проект // Офіційний сайт платформи Громадський проект. URL: <https://pb.org.ua/>.

3. Зростання прозорості місцевих бюджетів: що для цього зробили об'єднані громади URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12053>.

4. Індекс прозорості місцевих бюджетів. Звіт про результати оцінювання прозорості місцевих бюджетів 2018-2019 років 16 міст – партнерів Проекту ПРОМІС //

https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/635/PLEDDG_Budget_Transparency_Rating.pdf.

5. Індекс прозорості місцевих бюджетів. Об'єднані територіальні громади. URL: http://probudget.org.ua/db_pic/images/files/file_1574179990.8486.pdf.

6. Лавров А.М., Ястребова О.К. Актуальные тенденции бюджетного процесса в странах ОЭСР / А.М. Лавров, О.К. Ястребова // Государственные финансы. Бюджетная система. Финансовый журнал. - №2. – 2018 – С. 9-23. URL: https://www.nifi.ru/images/FILES/Journal/Archive/2018/2/statii_2018_2/fm_2018_2_01.pdf.

7. Перспективи електронної демократії в Європі. // Офіційний сайт європейського парламенту. URL: https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_STU%282018%29603213.

8. Показники держаного бюджету на 2022-2023 роки. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/p_DB.pdf.

9. Проект LOGICA. URL: <http://logica-project.eu/first-component/page.html>.

10. Шокало. К. Реалії громадських бюджетів у містах України // Центр спільних дій. URL: <https://www.centreua.org/article/byudzhetnij-proces-vs-uchast-gromadyan-realiyi-gromadskih-byudzhetiv-u-mistah-ukrayini>